

## Posudek k bakalářské práci Víra ve stáří

ETF, obor Pastorační a sociální práce, září 2010

Autorka: Adéla Beranová

Vedoucí práce: Mgr. Petr Jandejsek, M.A.

Počet stran: 45 + přílohy

Autorka si pro svou bakalářskou práci vybrala téma oborově významné a zároveň poměrně málo popsané (jak je zřejmé z jejích obtíží sehnat tematickou literaturu). Při jeho zpracování využila náročný mezioborový přístup. To je třeba hodnotit pozitivně, přestože zamýšlený integrativní postup se nezdařil v požadované míře.

Ve své práci si autorka klade následující otázky: „Je víra pro starého člověka důležitá? ... Je možné zaznamenat nějaký vývoj ve víře seniora? Je to vývoj směrem k víře nebo odklonu od ní? Které opěrné body jsou ve stáří důležité ve vztahu k víře?“ (s. 4). Výzkumné otázky jsou kladeny poměrně dobře. Nicméně nedostatkem je, že studentka hned v úvodu nezúží zkoumanou cílovou skupinu. Použitými metodami práce, což jsou v jejím případě studium spíše obecně zaměřené literatury a několik málo rozhovorů s pracovníky a klienty jednoho domova pro seniory, tedy nemůže dojít k nějakým zásadním výsledkům. Zároveň je třeba říci, že jisté charakteristické rysy víry seniorů práce dosti přesvědčivě potvrzuje.

Práce má zřetelnou strukturu. První kapitola se věnuje psychologickým aspektům stáří, druhá kapitola sociologickými lidsko-právními aspekty, třetí kapitola konečně víře seniorů a čtvrtou kapitolu tvoří výsledky provedených rozhovorů. První dvě kapitoly jsou poměrně dobré kompilace známých údajů. Problém těchto kapitol vidím jednak v tom, že není přesvědčivě argumentováno, proč bude stáří popsáno právě z těchto pohledů, a také, že kapitoly jsou málo zacílené k tématu práce. Proč např. místo psychologie stáří nezkoumá autorka psychologické souvislosti změn ve víře seniorů? Náznaky jako na s. 10 nestačí. Přítom souvislostí mezi psychickým vývojem a vírou se nabízí řada. Tytéž námitky platí pro druhou kapitolu. Autorka by se např. mohla tázat, zda je v domovech pro seniory uplatňováno právo na svobodu náboženství i v aktivním smyslu. Zmínka antidiskriminačního zákona na s. 21 je správná, jen by bylo vhodné doplnit oblasti, které oblastí zákon postihuje, aby nevznikl dojem, že řeší ageistické stereotypy.

Vrcholem práce jsou kapitoly 3 a 4, které jsou zřetelně k tématu. V oddíle 3.4 autorka hezky píše o „starém muži“ Abrahámovi. Pojednání o Jákobovi a Davidovi ale už se stářím nesouvisí. V praktické čtvrté kapitole autorka správně píše, že zde půjde jen o výzkumnou sondu. Negativně hodnotím, že struktura rozhovorů a vlastní respondenti nejsou čtenáři lépe představeni, dokonce chybí i odkaz na přílohu, která poskytuje rozhovory v plném rozsahu. Výsledky rozhovorů jsou zajímavé, škoda jen, že nejsou přehledněji oddělené, a především ze strany autorky více okomentované v návaznosti na teoretickou část práce. Závěr pak přináší slušné shrnutí výsledků práce (šlo by dodat: a opět promarněnou možnost provázat výsledky praktické části s teorií).

Po formální stránce je práce zdařilá. Několik drobnějších výtek lze přesto uvést. Anotace více práci popisuje, než aby přinášela výsledky výzkumu. Přílohy by měly být číslovány samostatně. Citace se neuvádějí v kurzivě. Proč je na s. 34 citován papež Jan Pavel II z druhé ruky? Při citaci z kolektivního díla je třeba odkázat na příslušnou kapitolu, nejen na dílo a editora (např. pozn. pod čarou č. 93). Místy se objevují chyby v gramatice, především v interpunkci.

Seznam použité literatury a autorčina práce s literaturou jsou v pořádku.

Autorce se podařilo téma víry seniorů popsat uspokojivým způsobem. Prokázala schopnost pracovat s literaturou a provést výzkumnou sondu ve formě kvalitativních rozhovorů. Bohužel se jí nepodařilo integrovat všechny části práce do zdařile mezioborového přístupu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit za B-C.

Otázky k obhajobě

1. Jak se popsané duševní poruchy ve stáří (oddíl 1.4) projevují na podobě víry seniorů? Můžete využít poznatky z domova pro seniory.
2. Jaké změny v zajištění práva na svobodu náboženství v domovech pro seniory navrhuje, jsou-li nějaké třeba?

Petr Jandejsek  
25. srpna 2010